

NYITRAMEGYEI SZEMLE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Megjelen vasárnaponként.

Előfizetési árak: Egész évre 5 frt, félévre 2 frt 50 kr, negyed évre 1 frt 25 kr. — Községeknek, körjegyzőknek és tanítóknak 4 frt.

Egyes szám ára 10 kr.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

Dr. Tóth János.

Társzerkesztő: Dr. Dudek János.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Papnevelde-utca 9. szám.

Hirdetési árak: Egy háromhasábos petitsor ára bélyegen kívül 8 kr. Többszöri közlésnél árkedvezmény.

Hivatalos hirdetések 100 szög 1 frt 30 kr, minden további megkezdett 100 szó után 1 frttal több.

A választói jog kiterjesztése.

(D.) A közjogi ellenzék napirendre tűzte a választói jog kiterjesztését, Ugron Gábor és társai népgyűléseket tartanak az eszme népszerűsítése és érlelése érdekében.

Mindenesetre a legnagyobb és legérdekesebb politikai problémák egyike ez, melylyel a szomszéd Ausztriában is foglalkoznak és a melytől magunk se vonatkozhatunk el, annál kevésbé, mert nálunk a népképviselet elve mint alkotmányjogi principium még igen messze áll annak gyakorlati megvalósításától. Nálunk ezer lakosra 57 szavazó esik. Mi ez az összes lakossághoz viszonyítva, mily csekély percent, ha az ország lakosainak számát az 1890-ki népszámlálás szerint 15,122,514-re tesszük!

Pedig a mai theoretikus alkotmányjogi elvek szerint a nép alkotja a törvényeket; a törvények rendje minden állampolgárra kiterjed s a köztelherviselés, valamint a katonaszkodás mindenkit kötelez. Ennek logikai következménye a politikai jogok egyforma megosztása és kiterjesztése lenne, ha nálunk éppúgy, mint másutt is, a sajátos állami viszonyok s a nemzet életérdeke az elméletnek jókora határokat nem szabnának. Ahol, mint nálunk, minden ezer lakosból 943-nak nincs választói joga, ott az alkotmány csak papirosan demokratikus, valójában a felsőbb tizezer uralma.

Az 1874. évi XXXIII. t.-c. szerint a választói jog egyrészt bizonyos birtokarányhoz, amilyen a $\frac{1}{4}$ urbéri telek, 105 frtnyi jövedelem, a tisztviselőknél 500 frtnyi jövedelem, másrészt az oklevél által bizonyított értelmiséghez van kötve. Ki vannak zárva egyáltalán a nők, a hadsereg és a büntetettek.

Ez a rendszer eléggé kiváltságos arra, hogy az elmélet értelmében népképviseletnek ne legyen mondható. Hozzájárul még az, hogy a rendszer keretében a bizonytalan $\frac{1}{4}$ urbéri telek, a cenzus aránytalan szabályozása kivált Erdélyben, a kerületek aránytalan beosztása és a mi a legfőbb, a választások körül divatba jött hallatlan visszaélések folytán ez a szűkre szabott választói jog is sok esetben illuzóriussá válik.

Oly körülmények ezek, amelyek folytán a választói jognak szabályozását, illetőleg kiterjesztését mindenkinek sürgetnie kell, aki a szabadság eszménye felé való demokratikus haladásnak barátja.

Vannak, akik erről szólva a választási

jog mai terjedelme mellett akarnak maradni s csupán a kormányzati visszaélések lenyegsésével és a választási szabadság feltétlen biztosításával akarnak a mai bajok orvoslásáról gondoskodni. Ilyen Apponyi Albert gróf is a kúriai bíráskodáshoz benyújtott módosító javaslatával.

Vannak ismét, akik a választói jogot, ha nem is általánosságban minden emberre, de a mainál jóval nagyobb terjedelemben ki akarják a polgárokra terjeszteni, mert a választó elem illetően felújításától várják a mai romlott alkotmányos élet szellemi javulását és fellendülését.

Az elmélet értelmében ez utóbbiaknak van igazuk, amennyiben a népképviseleti alkotmány akkor lesz tökéletesen keresztülvezetve, ha minél többen, sőt mindnyájan a polgárok egyképen résztvehetnek a kormányzás jogában.

Az előbbieket ellenben a nemzet életérdekeire hivatkoznak, mikor az elmélet illetően keresztülvitele ellen állást foglalnak.

A választói jog mai terjedelmét teljesen elégségesnek tartják s habár az ezen jog gyakorlása körül elkövetni szokott visszaélések megszüntetését sürgetik, azt az eddiginél nagyobb mérvben kiterjeszteni nem kívánják, kivált két okból. Elsőben is azt mondják, hogy minden államnak életérdeke főtartani az *értelmi tulsulyt*, mert a nagyobb és kevésbé értelmes tömegnek bevonása az alkotmány kereteibe veszélyezteti a szabadságot és a civilizációt. Másodsor és ez specialiter a magyar állami viszonyaink szempontjából merített érv, nálunk a választói jog kiterjesztése az államalkotó *magyar faj fölényét* és közjogi kizárólagosságát tenné kockára, mert a választói jog kiterjesztése folytán igen könnyen felülkerekednének a nemzetiségek. De különben sem bizonyos, vajjon a választói jog kiterjesztése a mai romlott viszonyok között képes volna-e korlátozni a kormányzati visszaéléseket.

Hát első látszatra van valami ezekben az ellenvetésekben.

De hiszen a század elején is ugyanezt mondták Széchenyi István grófnak, midőn a rendi alkotmány eltörlése, a jobbágyság felszabadítása, az embereknek a törvény előtti egyenlősége, az általános teherviselés és a képviseleti kormányforma mellett agított. Akkor is rémeket láttak törekvéseiben és ime az ő eszméi teremtték meg az új Magyarországot, mely az ujítások dacára nemcsak

hogy tönkre nem ment, de sőt a haladásnak ritka példáját mutatja. Büszkeségünket képezi.

A választói jog kiterjesztésétől sem kell tehát annyira félni. Ha Ausztriában 72, Görögországban 232, Dániában is 132 választó esik minden 1000 lakosra, no már mi se tartsuk olyan éretlennek népünket, hogy ezer közül csak 57-et részesítsünk választói jogban. Sőt ha itt-ott elfajult irányzatok is mutatkoznak, milyenek ez időszerint a szocializtikus törekvések, jobb azokat képviselőik által a parlamentben fékezni, mint hagyni, hogy a törvényes fórumot elkerülve, az életben titokban assák alá az országot. Németország legalább így fogja fel a dolgot. Éppen úgy vagyunk a nemzetiségekkel is. Nem lett volna-e már eddig is hasznosabb, ha ezeket egy pár képviselő a parlamentben reprezentálja s ott mondják el panaszait, de egyuttal ott kapják meg a felvilágosítást is? Jó közigazgatás mellett, mert tulajdonképpen ennek a rosszassága első sorban oka a nemzetiségek nyugtalanokodásának, jó közigazgatás mellett mondom a specifikus magyar faj oly erkölcsi fölényrel rendelkezik, hogy közjogi kizárólagosságát a választói jognak még oly nagy mérvű kiterjesztése sem képes veszélyeztetni.

Egyben lehet igazuk a vonakodóknak, abban t. i., hogy a mai rendszer, a mai mindent korrumpáló liberális rendszer mellett, melynek erkölcsi elvei nincsenek, a választói jog kiterjesztése is alig járna a kívánt eredménnyel, a kormányzati visszaéléseket alig szüntetné meg.

Hát hiszen a választói jog kiterjesztése nem zárja ki a rendszerváltozást. Sőt ha ezt a másik kérdést vesszük, ez első sorban óhaj-tando. Ez senyveszti tulajdonképpen a nemzet erejét. Ez tette tönkre erkölcsileg és anyagilag, amint ez irányban már sok komolyabb liberálisnak is megnyílt a szeme. A néppárt örök igaz keresztény elveiben erre már kínálkozik orvosság; nemzetünk további fejlődésében, mint reméljük, ezé a jövő, ez fogja eltemetni a sivár liberalizmust.

De a választói jog kiterjesztésében a népképviselet elvének oly postulatuma lép előtérbe, melyet senki tagadásba nem vehet.

Borbás László pöre.

A nyitrai választásnak egy fenyítő per lett következménye, Borbás László lédeci káplán ellen, mely a vádlott *felmentésével* végződött. A nyitrai kormánypárt sehogy sem tudta megboesítani Bor-

básnak, hogy a kormány eddig biztos két községet, Ghymes és Ghymes-Kosztolányt elhódította tőlük. Azért izgatás miatt a derék káplánt perbe fogták.

A nyitrai ügyészség még a múlt év jun. 26-án tette meg vádindítványát Hevesi István ghymes-i körjegyző feljelentése alapján. A feljelentés, közhiedelem szerint, az akkori nyitrai főszolgabíró tulbuzgóságának köszönhető. Az ügyész vádindítványát a nyitrai kir. tvszék 1895. nov. 30-án hozott ülésében jóváhagyta s Borbás Lászlót vád alá helyezte. A többi vádlottakat pedig, a község lakóit, az ellenök emelt panasz: u. m. hatóság elleni erőszak és izgatás alul felmentette.

Borbás László káplán pöre f. hó 21-én tárgyalatott a nyitrai törvényszéknél, még pedig a megyeház nagytermében, tekintettel a közönség érdeklődésére, mely a tárgyalás delutánján csakugyan szép számmal jelent meg.

A délelőtti tárgyalás igen látványos képet nyújt, mikor az a mintegy 20 tanu ott tolong a nagyterem bejáratánál. Egy tot asszony kivételével mindnyájan férfiak, ghymes-i magyar parasztok, valamennyien zsiros ködmönben és barsmegyei nemzeti öltözökre emlékeztető kendervászon köténnel a la nature. Az atyafiak félénken, tétovázva mennek be, megbámulják a csillárokat, a falon függő óriási képeket, né meg a menykő nagy U-asztalt. Legtöbbjén meglátszik, hogy most van először a nyitrai megyeház nagytermében. A nép magyar, de értelmiségére nézve különbözik Nyitramegye síkságának magyar népetől; meglátszik rajta a Forgácsok nyomasztó uralma.

Borbás László, a vádlott, alacsony, szikár, 31 éves lécei káplán, kinek neve múlt évben a választások alatt lett ismeretessé. Az igénytelen, szerény külső alatt vajmi nehéz izgatót keresni; de mikor megszólal: az öblös, kongó rezonanciával bíró hang, az a határozott fellépés ott a vádlottak padján, a börtön előtorkában: azonnal sejtetni engedi, hogy ez nem közönséges ember, hogy az Isten nem collstokkal méri az egyéniséget, kicsi borsban is nagy erőt tud egyesíteni.

A törvényszék így alakult: Elnök Mazóly Antal, előadó Zaffiry István, szavazó bíró Frantz albiró. Ügyész dr. Kubinyi Lajos. Vádlott védője dr. Sztránszky Szidor. — Nem kis meglepetést okozott, hogy katolikus pap zsidó védőt kért fel ügyének támogatására.

Mazóly elnök 9 óra után megnyitván az ülést, a vádpontokat körülbelől a következőkben ismerteti.

Hevesi István ghymes-i körjegyző feljelen-

tése szerint Borbás László lécei káplán a népet oly módon izgatja, hogy mindenki fel.

Az ennek folytán megindított bünvizsgálat adatai szerint az értelmiségüknel fogva különös hitelt érdemlő Hevesi István ghymes-i körjegyző, Bereczky Boldizsár ghymes-i áll. néptanító és Radványi József galgóc-i segédjegyző, tanuk határozott; Púchovszky Mária, Slotka Gáspár, Maesky szül. Borsiczky Veron, Hok Pál, Molnár Ádám és Andrásko László kijelentései által támogatott vallomásaival meg lett állapítva, hogy Borbás László lécei káplán a filialis Ghymes községben 1894. évi december valamelyik vasárnapján, tehát olyan idő tájt, midőn a nyitrai választókerületben megejtendő országgyűlési képviselőválasztás mozgalmi legjavában folytak (?), a szószékről predikáció közben a következőket mondotta:

A vádpontok.

„Küzdjete a kormány ellen, még ha az magyar kormány is, a mely lábbal tiporja szentségeinket, el akarja tiporni szent vallásunkat, ha másképp nem, véretek kiontásával akadályoztatok meg az új törvények életbeléptetését; valamint Krisztus ontotta véret a keresztfán, úgy ontsátok ti is véreteleket a hitetekért.”

Sz. Balázs napján, vagyis 1895. évi február hó 3-án ugyancsak a szószékről predikáció közben ezeket mondotta: „Ha szent Balázs most a földön volna és előjáró lenne, eldobná magától a bírói pálcát, látva hogy vallásunk meg van támadva, és átlépne a néppárt zászlajához”, mely szónoklat behatása folytán Ghymes község előjáróságának tagjai a 60. n. sz. alatti jegyzőkönyv tanúsága szerint előjárói tisztükről le is mondtak.

Harmad vasárnapra reá, vagyis 1895. évi február 24-én, vádlott ugyancsak predikáció közben a „Magyar Állam” című lap egyik példányából a veszprémi püspök pásztorlevelét magyarázván, beszédjét a következő szavakkal fejezte be: „Ne hallgassatok a báránybörbe bujtatott vad farkasok mézes-mázos szavaira; a ki a kormányval szavaz, az rosszabb a pogánynál, azt vessétek meg, olyanról Isten előtt nem számolok, az nem fogja a mennyei koszort fejére tenni.”

Végül 1895. évi március 31-én vádlott a templomban ismét izgatott tartalmu beszédet mondott, melyben többek között ezen szavak foglaltatnak: „A pápa ő szentsége áldását küldi a magyar néppártra; ne higgyetek szeretett hiveim, hogy ezen áldás a kormánypartiaknak is szól, azok lábbal tiporják vallásunkat, azok gyász ka-

tholikusok, azokra nem adom az áldást, hanem kiközösítem őket az anyaszentegyházból”.

Vádlott tagadja, hogy ily izgató természetű predikációkat tartott volna, azt adván elő, hogy habár igaz, mikép az inkrimináltakhoz hasonló kifejezéseket használt, azok mindazonáltal egyházi szónoklatainak csak egyes kiszakított részei, melyeknek így önmagukban egészen más értelmük van, mint beszédei többi részével való összefüggésükben; tagadja, hogy az egyházipolitikai törvények életbeléptetésének erőszakkal való megakadályozására nyilvánosan felhívást intézett volna; tagadja, hogy sz. Balázs napján mondott beszéde a községi előjáróság tagjaira vonatkozott; mert mind ezen beszédek a polgári házasság kérdését csupán egyházi szempontból magyarították, minden izgatásra való célzat nélkül.

Vádlott eme védekezésének tarthatatlanságát — mondja a vádirat — minden kétséget kizárólag igazolják Hevesi István, Bereczky Boldizsár és Radványi József tanuk, egyrészt mivel a nevezett tanuk értelmisége és képzettsége bizonyára több garanciát nyújt arra nézve, hogy vizsgálati vallomásaikban szó szerinti szövegükben (?) idézett kitételeket a valóságnak megfelelőleg adták elő, mint Molnár Ádám, Puchovszky István, Hok József, Nagy István, Hok Márton és Varga Antal tanuk, kiknek vallomása szerint vádlott nemcsak hogy az inkrimináltakhoz hasonló kitételeket használt egyházi szónoklataiban, hanem a tanuk maguk is kijelentik, hogy ezen beszédek tartalmára nem emlékeznek, a miért vallomásaiknak döntő súlyt tulajdonítani nem is lehet; másrészt a jelzett kitételeknek vádlott vizsgálati vallomásaiban és a vád tárgyává tett egyházi beszédek keretében feltüntetett csoportosítása sem alkalmas arra, hogy azokat izgató jellegüktől megfossza, annál is inkább, mivel a fenn nevezett három tanu leghivatottabb volt arra nézve, hogy a célba vett és tényleg el is ért hatást megfigyeljek és melynek folyamánként tekinthető egyebektől eltekintve a községi előjárók lemondása.

Mint hogy tehát a fentiekhez képest Borbás László a már szentesítést is nyert és mint 1894. évi XXXII. t.-c. az országos törvények közé is iktatott polgári házassági törvény ellen nyilvánosan felhívást intézett a jelenlétűkhöz, hogy annak életbeléptetését erőszakkal akadályozzák meg; minthogy ezen beszédek tartalmából az is kiderül, hogy a vádlott politikai elveiből kifolyólag, a társadalom azon része felől, mely az egyházipolitikai törvényjavaslatokat helyeslé, oly lealacsonyítóan és megvetőleg nyilatkozott, hogy ez által a tár-

A „NYITRAMEGYEI SZEMLE” TÁRCÁJA.

Egy rózsabimbó története.

Irta: Gramling Kornél.

Valahol a budai hegyek között született egy szépen kifejlődött rózsán. Gondos kertészleányka öntözte a tövet, a leveleit behintette dohányporral és százszor is kigyomláta a felburjánzó gázt. Azután leste, hogy az ici-pici rózsabimbó hogy növekszik mind nagyobbra s találgatta magában, hogy vajjon sárga lesz-e vagy piros? Mikor aztán egy kissé kipattant a bimbó, egy éles ollóval vigyázva levágta s több társával együtt bevitte a városba eladni. A kis rózsabimbót egy virágkereskedő vette meg s kiállította a kirakatába. Ott állott a kis bimbó majd egy óráig s nézte, nézte ezt a nagy várost az ő mozgalmal életével, amint az egyik ember a másik után rohant, ki élvezni, ki véres veretekkel megszolgálni a napi kenyeret.

Egy katonatiszt lépett az üzletbe s megvette a bimbót. Szép esipke-papirosba becsavarták s a tiszt gyöngéden fogta a szárát. Utközben százszor is megszagolta és mosolygott magában.

Egy nagy negyemeletes ház első emeletén

állapodott meg a kis bimbó új gazdája s becsengetett. Nyulánk barna nő nyitott ajtót.

— Találja ki Eliz, mit hoztam? — szólott a tiszt s a bimbót a háta mögé tartotta.

— Szalon-cukkedlit?

— Nem.

— Mit tudom én?

— Nézze! — S átadta a bimbót.

— Ah virág? Az én kedvenc rózsám? Ön oly jó, Andor! Mindig gondol rám.

És a kis bimbó egy díszes virágvázába került, a hol kinyílt szép, nagy rózsává. A nagyságos asszony is sokszor megszagolta s olyan szeretettel nézett a férjére.

Másnap a szakácsnének kimenője volt. Mikor a nagyságos asszonynak kezét csókolt, az hirtelen kivette a rózsát a vázából s odaadta.

— Nézze Lizi, ez jó lesz magának. Már ugy is kinyílt.

S a rózsza odakerült a szakácsné keblére. A szirmai lekonyította, mert érezte, hogy itt a megsemmisülés, a vég.

A szakácsné az Erzsébet-téren bakák várta. A katonazenét hallgatva eltévedtek, mint az már szokás vasárnap delután. Egyszerre az egyik baka odaszólt:

— Lizi, micsoda rózsza az a kebleden?

— A nagyságos asszonytól kaptam máma.

— A nagyságos nem szoktak rózsát adni. Azt te a fiakerosdótl kaptad.

— Nem igaz.

— Hisz akkor nem vigyáznál ugy rá.

— Nem is vigyázok.

— Hát akkor dobd el.

— No nézd. — S a szegény rózsát oda doba a bokrok alá a sárba.

Lassankint besötétedett. Mindig kevesebben jártak a téren s a bakák és cselédeányok vigkacaja is lassankint elmaradt. Már a kioszkot is becsukták s lecsavarták a gázlámpákat.

Nagysokára egy öreg asszony tipegett végig a téren. Szomoruan nézett maga elé és sokszor törülgette a szemét. Meglátta az árva rózsát, felvette s letörölte róla a sarat. Megsókolgatta s a kebléhez szorította, s közben keservesen zokogott.

— Jó lesz szegénykének a kezébe.

Egy sötét pincszobába vitte a rózsát, a hol az asztalon egy kis halott gyerek volt kiterítve. Az egész szoba olyan komor volt. Két szál viaszgyertya égett a kis halott fejénél. A lábánál kis feszület s rózsafüzér állott.

Az öreg asszony oda lépett a halotthoz,

sadalom egyes tagjaiban az egymás elleni gyűlöletet szította, sőt a kormányparti választók megvetésére egyenes felhívást is intézett, és ez által több család házi békéjét is feldúlta, — kétséget kizárólag megállapíthatónak jelentkezik, hogy a vádlott szándéka arra irányult, hogy híveiben egyrészt a fenálló törvény, másrészt az egymás elleni gyűlöletet szítsa, mi által a btkv. 172. §-ának 1. és 2. bekezdésében körülírt bűncselekmény tényálladéka ki lévén merítve, őt a rendelkező rész értelmében vád alá helyezni kellett.

A tárgyalás.

A káplán ur distingvál, mikor a vádat előtte felolvassák: ezt mondtam; azt nem mondtam. Pedig kár, hogy nem mondtotta azt is!

De nem lehet ráfogni, hogy csürés-csavarrással kibontakozni akart volna a szövevényből. Azt bevallja, hogy mondta: „Küzdjünk a kormány ellen, ha mindjárt magyar kormány is az. Krisztus véret ontotta az igazságért: mi nekünk nem kell vértünkét ontanunk, mi szavazatunkkal is pártfogolhatjuk az igazságot“.

1895. febr. 3-án prédikált sz. Balásról és a többi közt bevallja, azt mondtotta, hogy a viszonyok most olyanok, hogy ha sz. Balázs napjainkban élne és valami köztisztviselői ranggal volna felruházva, azt mindjárt letenné. Tagadja, hogy felhívta volna a bírót, meg a törvénybíró, hogy mondjanak le tisztokról; ha mindjárt valóban le is mondtok.

Istenem, hát ez bűn? — Ha én tartom azt a szent beszédet, én azt is megmondtam volna.

Érdekes volt, hogy a választások előtt a vádlott Hornig Károly báró, veszprémi püspök körlevelét olvasta fel a katolikusok kötelességeiről. A lédeci káplánnak Veszprémben kellett kölcsön kérnie egy főpásztori körlevelet a katolikusok kötelességeiről. Eppogy, mint nekünk néhány héttel e körlevél megjelenése előtt Münsterből kellett idéznünk egy főpásztori szöveget a katolikusok kötelességeiről, mert sajnos, idehaza nem találtunk olyat. Ezek oly mozzanatok, melyeket érdemes feljegyezni a történelem számára. A vádlók közt első helyen szerepel Hevesi István ghymesí körjegyző, egy különféle visszaélések miatt már a miniszteriumnál is feljelentett individuum. Nagy szabatossággal adja elő Borbás káplán egyházpolitikai bűneit; oly határozottan beszél, mintha gyorsirással feljegyezte volna a káplán minden szavát, úgy hogy az elnök azt a kérdést kockáztatta, vajjon ott volt-e, midőn a káplán ezeket mondtotta. — Hevesi kijelenti, hogy ő mint református vallású katolikus templomba nem

megesókolta hideg ajkait s a kezébe tette a rózsát. Aztán sirt egész reggelig.

Másnap sokan jöttek oda. Körül állták a koporsót és sirtak. A csoportból kivált két komor képű ember, megfogták a koporsó födelét és ráborították a halott gyerekekre s a hervadt rózsára . . .

Nem történik-e ilyesmi sok másféle rózsával is?

Sziporka.

Német lockén. Tanító: Milyen nemű főnév a tojás? — Tanuló: Azt csak akkor tudjuk meg, ha kikelt.

Festő: Mit csinálsz a sok pénzzel, melyet a házasság ellen irt könyvedért kaptál?

Író: Férjhez adom az Anna leányomat?

Segítség. Szakácsné: Jaj, nagysága, eger esett a tejbe! **Háziasszony:** Dobj utána egy macskát!

Panasz. Szájasné el van keseredve: — Milyenek ezek az iskolák! Hát olyat kérdeznek a Bandimtól, a mi akkor történt, mikor még a világon sem volt. Hát honnan tudná?!

jár, de voltak neki *felfogadott emberei*, kik mindenről híven értesítették, és erre megnevezi azokat névszerint, Radványi segédjegyzőt és Berezky Boldizsár ghymesí állami tanítót.

Tanító uram spicli.

Nagy megütközést keltett Berezky tanító szereplése, ki Borbás hitoktatóval egy és ugyanazon iskolánál működik, s református létére katolikus templomba járt csak azért, mert a jegyző felfogadta, hogy neki adatokat szolgáltatson a káplán beszédeiből. Mindenesetre élénk világot vet ez Libertiny Gusztáv tanítóira s felette alkalmas az ifjuság erkölcsös nevelésére, midőn az egyik tanítót a másik így nyilvánosan leleplezi. Berezky tanító vallomása szabatos és határozott éppoly mint Hevesi jegyzőé, aki nem volt a prédikáción soha; de a többi terhelő tanuké mind szintelen, semmitmondó csak ez a két református ember vallott terhelőleg, miből látszik, hogy a pernek felekezeti ellenszenv szolgáltatott alapot. De e kettő közül az egyik csak mások szájából hallotta, hogy mit mondott a káplán. Berezky mikor szembesítették Borbás tanuival, még azt is mondtotta, hogy ezek a tanuk ki vannak tanítva; holott a jegyző többi tanui a népből nem kevésbé kedvezőleg vallottak a káplánra, mint saját tanui.

A többi tanuk.

Radványi jegyzősegéd, ki a templomba járt a káplánt ellenőrizni még legtöbbet nyomhatott volna a latban; de csak arra emlékszik, hogy azt mondtotta híveinek, hogy küzdjete a kormány ellen. Még arra sem emlékszik határozottan vajjon vértanukról beszélt-e, nem hogy vértanúságra izgatta volna a népet. Nem emlékszik arra sem, vajjon a káplán azt mondta-e, hogy aki a kormányval szavaz, az rosszabb a pogánynál, azt vessék meg; csak azt tudja, hogy karácsonykor örömmel említette, hogy az egyházpolitikát hajszoló kormány megbukott. Vallja, hogy a káplán a küldött pápai áldást csak azokra adja, kik a néppárthoz tartoznak, mert csak azok érdemlik meg. A társadalmi osztályok ellen való izgatásról nem tud semmit.

Erre újra Berezky tanító vallatása került sorra. Elmondja, hogy a néppárti kortések felizzgatták a népet, Borbás azt mondta, hogy küzdjünk a polgári házasság ellen. Borbás közbe szól: Alkotmányos eszközökkel! Nem emlékszik vajjon alkotmányos eszközökről beszélt volna. Vádolja, hogy lázító költeményeket osztott szét az iskolában, többi közt a *Nyitrai Szemlét* (!)

Érdekes volt, hogy egy nő Bankay Veron — az egyetlen női tanu — szintén fel volt hivatászkodni a káplán ellen, de az asszony egy szót sem tud magyarul. A káplán meg egy szót sem tud tótul. Az asszony mondja, hogy a nép fel volt izgatva, de nem tudja ki izgatta fel, azt sem tudja, hogy mit beszélt a káplán, mert magyarul nem ért. Csak azt tudja, hogy midőn férje kitűzte a Latkóczy zászlaját a házára, a nép háborgása miatt le kellett azt venni; vallja még hogy egy mosófát dobtak a férjébe; tagadja hogy a mosófát a nyitrai szolgabíróba dobták volna.

Hok Pál, terhelő tanu, tagadja, hogy Borbás azt mondtotta volna, hogy a nép ne engedjen a polgári házasságnak, sőt arra se emlékszik amit a káplán tényleg bevallott. Ilyen „terhelő tanuk“ mellett természetesen nem lehetett elitélni a káplánt.

Molnár Ádám, szintén Hevesi tanuja, emlékszik, hogy Borbás mondtotta: „Baránybörbe öltözött farkasok járnak köztetek, vigyázatok magatokra“, de azt nem mondtotta, hogy vértünk is ontuk a vallásért, csak: „Őseink vértük ontották, nekünk nem kell vértünk ontani, csak szavazatunkat kell adni a kath. jelöltre.“

Molnár csak arra emlékszik, hogy az első vasárnap, mikor arról prédikált (1894. dec. 9.)

azt mondtotta a káplán, hogy „átkozott, ki a polgári házasságot akarja.“

Azután Ottrubny József, Jankó Gáspár kerültek sorra. Ez utóbbitól kérdé Mazóly elnök: Beszélt *vérontásról* Borbás káplán? — Tanu: *Bíróválasztásról*? (Derűtség.) — Elnök: Nem; *vérontásról*. Tanu: Nem beszélt. — Elnök: Mit olvasott ki a veszprémi püspök leveléből? Tanu: Hiszen mást nem olvashatott ki, csak ami benne volt. (Derűtség.)

Az elnök 1/4 órákor felbeszakitja a tárgyalást és délután 3 órára tüzi ki folytatását. Ekkor Nagy István, Bélik László, Hok István, Ruzsicska Sándor, Siposs Mihály kerültek sorra, kik valamennyien oly tanuságot tettek, mely a káplán előnyére vált. Siposs, ki törvénybíró volt és leköszönt, mondja, hogy saját elhatározásából köszönt le, őt nem beszélte rá senki.

Nem kis derűtséget keltett dr. Sztránszky Izidor védő ügyvéd kérdése Radványihoz: Mondotta-e a káplán ur, hogy *Krisztus urunk* véret ontotta az igazságért, nekünk is vértünk kell ontani vallásunkért? — Tanu: Azt nem mondtotta. A tanuk aztán, Hevesi kivételével, mint a ki a beszédet közvetlenül nem hallotta, mind megesküdtek.

Vádló és védő.

A királyi ügyész száraz, álmos, monoton hangon mondja el vádbeszédét, mialatt látszólagos szórakozottsággal folyton az ablakon kinéz, hogy ki jár a megyeház előtt. Elejti az osztályok elleni izgatás vádját, mint a mely még szerinte is nem bizonyult valónak, de föntartván a többit, nem csupán pénzbürságra, de még szabadságvesztésre is kéri, hogy ítéljék el a vádlottat, ki „ha nem is egyenesen izgatott, de mégis ellenséges magatartást tanusított a törvény ellen“. Vádolja, hogy nem hitbuzgóság, hanem politikai gyűlölet vezette Borbás Lászlót, s azért itt nem enyhítő, de csupa súlyosító körülményeket lát, s azért kéri a vádlott elmarasztalását.

Dr. Sztránszky Szidor ügyvéd szóközi hévvel adta elő a védelmét, mely teljesen elűtött az ügyész szintelen előadásától. Elmondotta, hogy az egyházpolitika két részre osztotta a polgárokat, a katolikus papság, sőt az egész püspöki kar egyenes állást foglalt a polgári házasság ellen. Borbás sem tett egyebet, mint amit a hercegprimás, t. i. legszentebb kötelességét teljesítette; azért, hogy a püspöki körlevelet felolvasta, nem büntethető, mert azt több ezren tették Magyarországon, s nem történik bajuk. Kath. nagygyűléseken tiltakoztak a polgári házasság ellen, sőt még a királyi szentesítést is megakadályozni iparkodtak, ezt tenni szabad lehetett Borbásnak, annál inkább, mert mikor az inkriminált beszédet mondtotta (1894. dec. 9.), a polgári házasság mint törvény még ki hirdetve nem volt, mert csak dec. 18-án lön törvényű. Hogy a törvények ellen küzdeni fognak, — mondja — ez még nem izgatás, mert alkotmányos fegyverekkel még az ország alap-törvényeit is meg lehet változtatni. — A nagy verffel mondtott védőbeszéd általános meglegedést keltett a közönségben.

Még Borbás szólalt fel röviden, tiltakozik az ellen, hogy őt nem hitbuzgóság, hanem személyes gyűlölet vezette volna eljárásában. Bevallja, hogy ami vezérelte, az vallásához való törhetlen ragaszkodás, s hogy nem izgatott, hivatkozik 2800 hívére, kik között egy sem vallott ellene.

A tvszék erre visszavonult és több mint félóra tanácskozás után visszatérve, a vádlottat felmentették s az ügyet további eljárás végett átadják az esztergomi egyházi hatóságoknak.

Borbás Lászlót, valamint ügyvédjét a most már jelentékenyen megszaporodott közönségből számosan üdvözölték.

Az ügyész.

A tárgyalás során a kir. ügyész különös magaviseletet tanusított a bírósággal szemben

Ugy tudjuk, hogy az ügyész, mint a közrendnek őre a bíróságtól függetlenül viszi a vádat, s csak felettes hatóságának utasításaihoz tartozik alkalmazkodni; de viszont bizonyos az is, hogy a kir. ügyésznek nem áll jogában a törvényszékre semmi befolyást gyakorolni, mert az nálánál függetlenebb, s a tárgyaláson résztvevő bírák senkinek utasítását vagy utbaigazítását elfogadni nem kötelesek, hanem egyedül csak saját lelkiismeretük és meggyőződésük szerint járnak el. Azért keletlenül hatást tett a közönségre, midőn a kir. ügyész, hogy kérdései közben valaki a közönség közt sugott valamit szomszédjának, idegesen felpattant, s Mazólynak odaszólt: „Ha ez így megy, itt hagyom a széket.“ Hogyan hát az ítélő tanácsot a felettes hatóság ítélezése közben befolyásolhatja? Avagy a kir. ügyész akkor hagyhatja faképnél a tárgyaló törvényszéket, a mikor neki tetszik? Ezt mi laikus hallgatók sehogysem tudtuk megérteni, s megdöbbenve néztük, mi fog most történni. S íme az elnök nyugodtan azt mondta a kir. ügyésznek: „Tessék,“ s avval folytatta a tárgyalást, és a kir. ügyész el nem ment; egyszóval a kir. ügyésznek felpattanása csütörtököt mondott. Ez történt délelőtt, s délután a kir. ügyész ur ismételte ezen kifakadását, csakhogy az elnök rá sem hederített, s folytatta a tárgyalást.

Ennél kínosabb jelenet is játszódott le a törvényszék s az ügyész között. Zaffiry bíró ugyanis a tárgyalás vége felé meg néhány kérdést intézett a volt segédjegyzőhöz mint koronatanuhoz, mi közben a kir. ügyész többször beleszólt. A nevezett bíró után a kir. ügyész is kívánt ezen tanuhoz kérdést intézni. A mint már a kérdés feltevésével készen volt, s a tanu előbbi vallomásaival némileg ellenkező kijelentést tett, Zaffiry bíró is néhány kérdést akart intézni a tanuhoz. Csakhogy a kir. ügyész is akart még további kérdéseket adni a tanunak, s izgatottan oda szólt a mellette ülő bírónak: „Ne tessék engem zavarni.“

Ez sem hagyta annyiba a dolgot, s azt válaszolta: „Ügyész ur engem folyton zavart, s én nem szóltam semmit.“ „Akkor az elnök rendreutasított volna“, felelt az ügyész.

A tanácselnök végét akarván vetni a furcsa jelenetnek, azt mondta: „Nem vettem észre, hogy az ügyész ur a bírót zavarta, mert különben rendreutasítottam volna“. Az ügyész azonban nem hagyta magát, s oda vágta a tanácselnöknek: „Akkor én is rendreutasítottam volna az elnök urat“. Erre az elnök higgadtan csak azt jegyezte meg: „Csakhogy nekem jogom van az ügyész urat rendreutasítani, önnek pedig ahhoz joga nincs“.

Valóban furcsa eljárás ez. Hát szabad-e ilyen surlódásnak, ilyen kínos jeleneteknek nagy közönség előtt előfordulniok? Nem rontja ez le a bíróság tekintélyét, már t. i. azokét, kikre nézve a nagy közönség laikus felfogása szerint azt itéli, hogy nincs igazuk? Ez azonban nem a közönség, hanem az illető hatóságoknak dolga, az ilyen sajnós incidenseket orvosolni. Mi csak a száraz tényeket adtuk elő, s kíváncsiak vagyunk arra, fog-e ez ügyben valami történni.

A kir. ügyésznek fellépése azonban más tekintetben is feltűnt. Nem akarjuk kétségbe vonni azon jogát, mellyel fogva bizonyára kemény szavakkal jellemezheti az elkövetettnek állított bűncselekményt. De laikus eszünkkel nem bírjuk felfogni azt, hogy a kir. ügyész vádbeszédében a dolog természeténél fogva másról beszéljen, mint magáról a szóban forgó tárgyról. A kir. ügyész azonban felhozta a hőmezővásárhelyi szocialistákat, sőt a katolikus köröket is. Ez utóbbiakra azt mondta, hogy azoknak kezdetben nemes intenciójuk volt, de hogy az általuk megkezdett mozgalomhoz vadállatok s izgatók csatlakoztak, a kik az országos rendet alapjaiban felforgatni törekednek. Hát jogában áll a kir. ügyésznek törvényesen engedélyezett testületek működését nyilvánosan s oly helyen is keményen bírálni, a

hol azok nem is védkezhetnek, s a hol nekik semmi keresni valójuk nincs? Nem tudhatjuk, vajjon a kir. ügyész ur a saját esze szerint, a vagy felsőbb utasításra játszotta ezen szerepét; annyi azonban bizonyos, hogy a nagy közönség előtt ezen szereplés kissé furcsa színben tűntette fel mindnyájunk szabadságának ezen órét.

Néppárti nagygyűlés Érsekújvárott.

Szép verőfényes nap, a néppárt verőfényes napja volt ez az újvári gyűlés. Nyitramegye területén immár ez a harmadik. Nagy-Tapolcsány, Sasvár után Újvár is sorakozik méltó vetélytársul, s ha még Zsolnát is bele vesszük, mely szintén a mi lapunk területébe esik, úgy mondhatjuk, hogy már négy népgyűlésnek voltunk támogatói, ha nem okozói.

Szép fényes ünnep volt ez az újvári. Nem azok a szegény földhöz ragadt — de azért nem kevésbé lelkes — tót atyafiak, kiket Zsolnán láttunk, hanem öntudatos büszke magyar nép, mely a szolgabírótól nem ijed meg olyan hamar, hiszen öntudattal éneklí hogy „Nem parancsol nekem a bíró, a bíró, a bíró!“

Az „Alkotmány“ tudósítója 10—15 ezerre teszi azok számát, kik a két piacon torlódtak, mint a háborgó ár s Zichy Nándor gr. szavára tiltakozni jöttek az egyházpolitika ellen, és állást foglalni a néppárt elvei mellett.

Ne mondjátok többé, hogy a néppárt nem a magyar népnek pártja. Ennél több magyar népet nem találtak egész Nyitramegyében, ha mind összeszeditek, ki nálunk még magyarul beszél. A megye legmagyarabb kerülete nyilatkozott a kormány ellen; nyilatkozott olyan harsány szóval, mely semmiben sem enged a legnépesebb eddigi gyülekezeteknek lelkesedésben.

Milyen szép igazi „fekete sereg“ volt az, újvári és környéki módos viseletében, mely ott zsongott azon a tágas piacon, melynek messze vidéken kereshetni párját. Festői öltözetű, csikósok vérpíros vagy világoskék lobogó „fehérműben“ vágattak körűle, kik a nap első vendége, gr. Eszterházy Mórú Miklós elebe kivonultak. Régen nagyon régen lehetett együtt ennyi nép az újvári piacon, hiszen nemcsak a választókerület, de a szomszédos Komárommegye községei is öntöttek néparadatukat a gyűlésre. Az újvári néppárt, meg az egyházpolitikai függetlenségiek távol tartották magukat: de mint kiszült csak szegényből, hogy minden ellentőrekvésük dacára is ilyen fényes, ilyen impozáns lefolyásu volt a néppárt ünnepe.

A beszédekre nem terjeszkedhetünk ki, azokkal megelőztek a napilapok, melyeknek több terük van arra. Csak azt említtük, hogy összetoborzott csendőrséget, konzignált katonaságot tartottak készenlétben a kaszárnyában: mintha a néppárt rombolni, dulni jött volna a városba. Pedig békésen, nyugodtan viselték magokat azok a miriádok. Amit azok rombolnak, feldulnak — a szabadelvű pártot — azt katonasággal, fegyverekkel ugysem lehet megőrizni.

Eszterházy gr. remek szónoki hévvel elmondott beszédében üdvözölte a néppárt ezredeit, súlyos retorikai ostorcsapásokat mért a lejáróban levő liberalizmusra, minőket e vidéken még soha senki. A nép helyeselte; kárhoztatta a kormány egyházpolitikáját olyan háborgó morajjal, minővel még kormánypolitikát nem sujtottak Nyitramegyében.

Aztán következett Prohászka Ottokár dr. a hirneves esztergomi tanár. Szónoki fordulatai, népies, finom szatírával telített humora élénk mozgást okoztak a hallgatóságban, mihielyt az emelvényre lépett és tartós derűsége hangolták beszéde egész folyamán. Prohászka dr. nemcsak a néppárt, de talán az egész ország egyik legnagyobb népszónoka, ki — nemsokáig fogja véka alá rejtegetni tudományát, hanem kell, hogy mi-

előbb világítson az mindnyájunknak a katolikus közügy mérhetlen előnyére. Beszél a néppártrol; de hogyan? — Az egész közönség diskurált vele; minden egyes odadobott szót felkapott a tömeg; szakadatlan tetszésnyilvánulás visszhangzott tizezer torokból, midőn szellemes humorral szellőztette azokat az ellenvetéseket, mikkel a néppárt ellen előhozakodnak. Ez párbeszéd volt a mester és tanítványok között, melynek minden szavát igazolták; berchlesgadeni visszhang, mely az el-sütött pisztolyt százszeres ágyumorajban adja vissza az alpesek hegyóriásairól.

Majd Tomor Ferenc beszélt az iskoláról, erről az újabb időben sokat veszélyeztetett gyermekéről a katolicizmusnak. Tomor már ismert szónok Nyitramegyében. Ugyanazon mely meggyőződés, ugyanazon keresetlen természetes páthosz, melylyel két évvel ezelőtt fellépett Nagytapolcsányban, észrevehető volt magatartásán. Szavai mély benyomást tettek a hallgatókra, s népies, fogós kifejezéseivel beforakodni tud a szív leg-mélyebb rejtekeibe.

Utána Haydín Károly dr. budapesti ügyvéd, egy igen elegáns, kellemes megjelenésű fiatal ember, a kisparosok és kisbirtokosok veszélyeztetett helyzetét vázolta szakadatlan tetszés között. A tárgy a hallgatóságra nézve jól volt megválasztva, a felhozott érvek súlyosak, innen a feszült nygelem, melylyel a közönség ezen őt nagyon is érkekeny oldalról érintő előadást kísérte és kellemes előadását sűrű tetszésnyilvánításaival jutalmazta.

A „kispiacon“ a tót nyelvű hallgatóság számára volt állítva tribün. Minthogy Zmeskál Zoltán el nem jött, Zelenyák János dr. orsz. képviselő és Havlicsek Vince pozsony-virágvolgyi esperes-plebános szónokolt. Zelenyák dr. az ő ismeretes populáris nyelvén vázolta a kötelesegeit Isten, király és haza iránt. Nem lázított, hanem ellenkezőleg a népet megnyugtatóni iparkodott; de midőn esetelte a nép nyomorát, melyet a kormány szükségtelen egyházpolitikai intézkedéseivel is tetézni akart: ismételtén kitért a vihar még a csendesebb természetű tót hallgatóságban is.

Havlicsek Vince a néppárt iskolai programját ismertette. A szóló bámulatos szónoki hanggal rendelkezik. Nem kiabált, nem virtuskodott dörgő kirohanásokban, s mégis el lehetett hallani még a legtávolabbi utcákba is. A nép feszült figyelemmel hallgatta minden szavát. Érthető világos nyelve, megkapó eredeti ötletei és bokros adatai egyik legszebb szónoki előadást tündettek fel előttünk, melyet valaha tót nyelven hallottunk.

A gyűlés után intelligens vendégek egy része Fábán János t. kanonok urnál és Luzzica Gyula sz. ferencrendi házfőnöknel volt meghíva barátságos ebédre.

Levelezés.

Csaca, 1896. ápr. 19.

Tisztelt Szerkesztő ur!

A csacai kath. kör f. hó 19-én d. u. 3 órakor tartotta első rendes közgyűlését. A tagok már a délutáni órákban foglalták le a kör három szobáját oly nagy számmal, hogy tekintélyes részük be sem férhetett.

Délután 3 órakor jelent meg Tvrdy Ignác c. prépost-plebános, a kör elnöke; harsány „éljen“ fogadta. Elfoglalván elnöki székét, lendületes szavakkal nyitja meg az első rendes közgyűlést, visszatekint egy évi munkálkodásunkra, vázolja körünk szerény működését a társadalomban, melyben maradó nyomai már is látszanak. Ez szolgáljon buzdításul a jövőre, vigyük át — úgy mond — a kereszténység elveit a társadalomba s tudjunk azoknak ott minden téren érvenyt szerezní. Szavait lelkes eljenzések mellett fejezte be.

Utána Benyács István, a kör jegyzője, ol-vasta fel a terjedelmes jegyzőkönyvet. Ebből megtudhatjuk, hogy a kör tagjainak jelenlegi száma 330. A kör összes kiadásai 430 frtot tettek ki ez első évben. A kör jötevői sorában említett ő méltósága Bende Imre megyés püspök ur, ki 50

frttal járult a kör berendezéséhez. A kör könyvtárának alapját megvetették a következő adományozók: Tvrdy Ignác prépost, a kör elnöke, Sz. Adalbert-társulat, Kollár Márton plebános, Opatovszky segédlelkész, és a kör jegyzője.

Minden vasár és ünnepnap litánia után rendszeren föl volt olvasva egy-egy vallás-erkölcsi beszély. Ezen kívül fölolvásokat tartottak Gyurcsányszky Demeter plebános: „Az egyház s az állam közti viszonyról.“ Czvincsek János: „Milyennek kell lenni a jó katolikusként?“ Benyács István: „A liberális katolikusokról“, „A férjek kötelességeiről nejeikkel szemben“, „A liberálisok 3 osztályáról“, „A katolikus szervezkedés jogsultságáról“ és „A rágalmazásról“.

A jegyzőkönyv felolvasása után a tisztikar választása ejtetett meg. Elnök Tvrdy Ignác prépost-plebános, alelnök Menkina János, jegyző Benyács István, pénztáros Kompánék Gáspár, háznagy Zellnik István, ügyész dr. Kubicza János, könyvtáros Kompánék Gáspár. Majd a 14 igazgatósági tagot választotta a kör.

Legvégül Benyács István „Egy meggondolatlan szó áldozata“ című elbeszélést olvasott fel.

Este az ujjonnan választott elnök: Tvrdy Ignác prépost ur bőkezűsége kedélyes estélyt szerzett a kör tagjainak, melyen egy csacai „Csaca mezőváros és temploma multjából“ című leírást olvasott fel. Együttal felkérték a szerzőt a leírás kinyomatására 600—800 példányban a csacaiak részére.

Az estélynél több tóztot mondottak Tvrdy Ignácra, mint a kör buzgó elnökére, és a jó humorral szaturált társaság csak a késő órákban oszlott széjjel.

Egy jelen volt.

Ujdonságok.

Éljen ifj. gróf Zichy János

a nyitrai választó-kerület néppárti képviselő-jelöltje!

Nyitrán a Felső-városban, Palugyay-utcában a Dusinszky-fele házon van még a mult évből egy falragasz a fentjelzett szöveggel. Ez a falragasz dacára az idők viszontagságainak, egy év óta sértetlenül áll, nem nyult ahoz még az utcai gyerek sem, annyira őrzi a népközelet. E hó 24-én, mint a második nyitrai választás évfordulóján, ezt a néppárti ereklyét a falon ismeretlen gyöngéd kezek szép virágkoszoruba fonták; mi nem csekély meglepetést szerzett e hó 24-én, midőn Bende Imre püspökké szenteltetésének évfordulóján amugy is igen sokan mentek fel a püspökvarba. — Hát ne ijedjen meg dr. Janits Imre ur, nekünk a fentjelzett koszorúval egyelőre egyéb szándékunk nincsen, mint egy kis hideg borzongást okozni a nyitrai megyeházon. Honny soit, qui mal y pense! — E nap emlékére f. hó 23-án a nyitrai néppárt több tagja egy barátságos vacsorára gyűlt össze, melyen kegyeletesen megülték a második választás évfordulóját és törhetlen ragaszkodásukat fejezték ki Zichy János grófnak, kit táviratilag üdvözöltek is. A jelöltön kívül természetesen legjobban éltették még a nyitrai néppárt példátlanul önzetlen vezérét, Markovics János urat.

Bende Imre nyitrai püspök ur ő méltósága, mint értesülünk, április hó 31-én a milleniumi ünnepély megnyitására Budapestre utazik: ugyanakkor mennek a nyitrai káptalan kiküldöttei is, *Venczell Ferenc* nagyprépost, pápai prelátus és *Czeizel Gábor* apátkanonok urak.

Egyházmegyei hírek. Bende püspök ur ő méltósága kinevezte *Lovász János* kochanóci alesperes-plebánost a trencsényi kir. kath. főgymnáziumhoz püspöki hitbiztosá. — *Duday János* kinevezett tókésujfalusi plebános hétfőn tette le ő méltósága kezeibe a hűség esküt.

Kinevezések. *Dr. Pantocsek József* tb. főorvos az orsz. közegészségügyi tanács rendkívüli tagjává nevezetett ki. A széles ismeretekkel rendelkező főorvosnak szívünkben gratulálunk. — *Dr. Hamar Gyula* levai járásbírósi albiró Szakolcára járásbírónak, *Reinichovszky Rezső* aranyosmaróthi és *dr. Cserynászkly Aladár* nagytapolcsányi albiró a nyitrai kir. ügyészséghez alügyészekké nevezetettek ki. — A galgóczi szolgabírói hivatalhoz irnokká *Palmann Antal* jegyzőségéd és díjnokká *Sztraskraba Endre* lón kinevezve a vármegye főispánja által.

Nyugdíjazott alezredes. *Hackenschmidt Antal* alezredes a 14. számú nyitrai honvédezdében címzetes ezredesi rangban nyugdíjaztatott.

Halálozás. Tejfalussy Csóka Nándor, volt úrménci plebános, ki öreg napjait itt Nyitrán, a Tejfalussy-családnál töltötte, f. hó. 14-én 86 éves korában elhalálozott. Temetésére rokonságán és nyitrai ismerősein kívül megjelent a pereszlenyi és a nagytapolcsányi kerület papsága, Szecssányi V. kanonok, Pick, Ikrényi esperesek, Hollady, Kurálszky stb. plebánosok, több vidékbéli kántor és volt hívei közül 18-an, kik a temetői kápolnából, ahonnan a temetés történt, felváltva vitték a koporsót a sírhoz. A híveknek ezen kegyeletes ténylege igen jó hatást gyakorolt a közönségre. Az öreg ur visszavonultan, betegeskedve élt a zoborhegyi nyaralóban, rokonai gondos ápolása mellett. — *Ott Andrásné* nyitrai hentes neje, élte virágában, 22 évében, f. hó 22-én elhunyt. — *Paschek Etelka*, Paschek Győzőnek, a nyitrai népbank pénztárosának 5 éves leánykája f. hó 21-én jobblétre szenderült. — Nyugodjanak békeben!

April 24-ike a tavalyi nyitrai 2-ik választásnak évfordulója. Emlékeink egyik legkedvesebbje, midőn e választó-kerület többsége közel egymásutánban másodszor verekedett meg elveiert a nyers anyagi erővel, a jogtiprással. Mekkora lelkesedés volt az akkor, a lelkeknek kicsoda felángolása, melyet irigyelt az ellenfél, de megtörni másképp nem tudott, mint erőszakkal, 370 szavazat elvetésével. Zichy bevonulása Nyitrára, husvét keddjén, körutja, az a virágos kocsis, melyben Pogrányból hozták, mind oly eszményi lelkesedésnek a kifolyásai voltak, melyet csak az elvek szeretete önthet az emberbe. Innen van, hogy az a lelkesedés ma is megvan a nyitrai-kerületben, sértetlenül, mint egy év előtt, mert az nem volt vásárolt mullekedés. És az a lelkesedés megmarad, míg majd győzelmet arat. A nap emlékére a vezérkarból többen egy barátságos összejövetelből táviratilag üdvözölték Zichy János gróft, ki ugyancsak táviratilag következésképp választott.

Mult évi második erkölcsi diadalmukra való megemlékezés és az azt kísérő üdvözetük mélyen meghatnak. Fogadják érettek hálás köszönetemet. Az elvszilárdságnak és a tántoríthatlan meggyőződésnek lelkesedésökben nyilvánuló ösereje hatalmas intőjel azoknak, kik ma, a politikai cinizmus napjaiban, a néppárt törekvéseit kicsinylik és gúnyolják. A gúny és erőszak elnyomás azonban csak még inkább fokozák bennünk a kitartást, melyet meggyőződésem szerint nem sokára siker fog koronázni. Isten éltesse választóimat. *Ifj. Zichy János gróf.*

Meghívó. Ma, április hó 26-án este fél 8 órakor Artmann Ede zeneteremben (Nyitra, Ápolda-utca 12.) zene-előadás tartatik.

Az új rendőrbiztos. A nyitrai krónika a héten ismét egy oly esettel gazdagodott, mely szomoruan illusztrálja az annyiszor felpanaszolt közigazgatási viszonyainkat. A nyitrai városházon ismét egy új állást szerveztek s arra f. hó 15-én Csacsó Istvánt „választották“. Ez ugyan magában véve oly jelentéktelen dolog, hogy szót se érdemelne, ha nem abból a zsánerekből való volna, melyet Sennyey báró „ázsiai állapotnak“ nevezett. Nyitra városa ugyanis rendezett tanácsú város, a törvény szerint autonóm, és ezt az állást mégis „a megye“, illetőleg az alispán szerveztette: maga a város négyezer forintot meghaladó adóssága mellett oly szegény, hogy új tisztségek szervezésére, kiadásainak szaporítására gondolnia sem volna szabad. Ez az egyik szempont. A másik még érdekesebb. Szerveztette ezt az állást a megye, mert Csacsó Istvánról akart gondoskodni. Ki ez a jó úr? A város volt pénztárosa, aki két év előtt ezen tisztségétől fejelemlyen uton elmozdított, miután pénzkészletében kétezer forintnál nagyobb hiányt konstátált a kiküldött vizsgáló-bizottság. A mult évi „nyitrai“

képviselőválasztásoknál azonban érdemeket szerzett s azt az alispán kötelességének tartotta meghonorálni. Meg is honorálta és pedig oly szokatlanul feltűnő módon, hogy amint fennebb említve volt, nemcsak tisztséget juttatott neki ugyanazon a városházon, ahonnan két év előtt távoztai volt kénytelen, de egyenesen új állást szerveztetett számára. Oly eljárás ez, mely bárkire is kitűnő volna, egy elmozdított pénztárosra nézve pedig egyenesen sok. A harmadik szempont a választás ténye. A képviselő-testület többsége nem Csacsót, de Markovics Sándor városi irnokot akarta megválasztani. Az alispán elnöklété alatt összeült kijelölő bizottság midőn látta, hogy ha Csacsón kívül az öt pályázó közül Markovics Sándort is kandidálják, ez lesz megválasztva, egyet gondolt s két tagja kapacitálta Markovicsot, hogy álljon el a jelöltségtől, majd kárpótlásul jegyzői címet s 200 frtnyi fizetésemelést szavaztatnak meg neki a képviselő-testülettel. Markovics, mint városi hivatalnok, tudva hogy ez a mindenható alispán akarata, elállott a jelöltségtől s így az elnök alispán a képviselő-testületnek mint egyedüli jelöltet Csacsó Istvánt proponálta. A képviselő-testület, mint akinek madzagot húznak a száján keresztül, nézve a „diplomata“ fogást, nem választott ugyan, de tudomásul véve a „választást“, távozt — Eltekintve minden más, nevezetesen jogi szempontoktól, bennünket az eset kivált a közmorál tekintetéből valósággal konsternál. Ennyire kitétetni egy hivatalnokot, ki rövid idővel előbb penzkezelési bajok miatt hivatalát elhagyni volt kénytelen! Alispán ur, mit tanulhatnak ebből a példából többi hivatalnokai? Bizonyára nem azt, hogy hű hivatalnokok, de hogy jó kortések legyenek. Aki így jár el, az nem érez részvétet egy szerencsétlenül járt ember iránt, mint inkább a hanyatló közmorálon ejt új sebet.

Zsinati vizsgálat. A plebánosságra képesítő zsinati vizsgálatok a nyitrai egyházmegyében május 28 és 29, továbbá szept. 1 és 2-án tartatnak.

Francia nyelv és zene-vizsga. Narančić Julia kisasszony, francia nyelv és zene-tanító tanítványai jövő vasárnap, május 3-án, este 6 órakor a nyitrai „Szarvas“ vendéglő nagytermében nyilvános vizsgát tesznek, melyre az érdeklődő gyermekbarátok ezennel tisztelettel meghívattak.

A városi havi gyűlés mult szerdán az előző napi rendőrbiztosi választás után keveseket vonzott a tanácssterembe. Egyetlen érdekes tárgya lett volna Markovics Sándornak petíciója a közgyűléshez, melyben a máskülönb munkás hivatalnok az előző napon kiesztelt és a rendőrbiztosi állásra való pályázatától történt visszalépésért járó jutalmazását, a jegyzői címet és 200 frtnyi fizetésjavítást kérte. A polgármester kellő óvatossággal a napirend végére hagyta az ügyet, de akkor meg, amire nem igen számítottak, Kubiyi Endre képviselő felszólt, hogy miután 24 órával előbb nem adatott be a petíció, az ezen a gyűlésen nem is tárgyalható. S így el is maradt az érdekes pont a jövő gyűlésre. — Különbben a gyűlés jóváhagyta, hogy Winterstein Zs. volt pártcaei községi pénztárnoknak 3424 frtnyi követelese utalványoztassék, illetőleg okt. 1-ig lehetőleg visszatérítessék. Zobor-hegyközségnek az utakra 100 frt lett megszavazva. — Hasonlóképpen a városi törzstisztségviselőknak és a szolgaszemélyzetnek 1300 frtnyi millenárius pótlék. — Végre felszólas folytatán a város át fog irni a honvéd-eredparancsnoksághoz, hogy a katonáknak éjjeli látogatás címén egyáltalán ne legyen szabad a házaknál alkalmatlankodni s a szolgaszemélyzetet még késő éjjeli órákban is háborgatni.

Milleniumi körlevél. O méltósága e napokban adta ki — írják lapunknak — vallásos és hazafias szellemtől áthatott milleniumi körlevél, melyben egész egyházmegyéjére a hálaadó ünnepélyes isteni tisztelet megtartását május 10-re rendeli, a népiszkolai ünnepélyt pedig május 17-re. Mind a két ünnepély megtartásának módozatát bőven ismerteti. — Folytatólag pályázatot hirdet május 31-iki határidővel a megüresedett facskói, divéki és kosztolnalfalvi plebániai javadalmakra.

Az országos tanáregylet központi választmánya április 13-án ülést tartott, valami 16 taggal képviselve s Szigetvári titkár ajánlatára azt a piramidális oktondiságot elkövette, hogy a kongresszuson a vallás oktatásnak a középiskolákból való kiküszöbölését fogja ajánlani. Már is megindultak ez ellen a tiltakozások s az egyelőbb való kilépések. Jó lesz a szülőknak is odaszólniok, ha némely sivar lelkű tanár már elfelejtette volna, mily jelentőségű az ifjuságra a jó példa és a válláserkölcsei nevelés.

A nyitrai kath. legényegylet ma, ápr. 26-án, d. u. 4 órakor saját helyiségében rendezte évi közgyűlését tartja. Ezt megelőzőleg ugyan csak ma, reggeli 9 órakor a kegyesrendiek templomában istentisztelet és alkalmi szónoklat tartatik. Az egylet rendező tagjainak száma 66, pártoló tagjaié pedig 70. Ez utóbbiakról a múlt évben 229 frt jött be; Bende Imre püspök úr egymagában 100 frtot adományozott e célra. Az egylet vagyona 1622 frt 64 kr. Ez évi szaporodás 155 frt 63 kr. — Isten áldja a tisztességes ipart!

Milleniumi magyar sz. beszédek. Szokolcaról írják lapunknak, hogy a millenium alkalmából az ottani főtemplomban Sárhegyi Lajos ottani gimn. hittanár májustól szeptemberig minden vasár és ünnepnap magyar sz. beszédek fog tartani.

Tanfelügyelői látogatás. Mihálik József egyházmegyei tanfelügyelő megyéjébe rándult f. hó 20-án két hétre, hogy két esperesi kerület és pedig a jeszenici és bitteinek iskoláit látogassa.

A liberálisok az ujjvári néppárt ellen. Április 18-án a szabadelvű párt és a független párt vezetési és hívei Érsekújvárott a Bittó nagytermében egybegyűltek, hogy a néppárttal szemben foglalandó közös álláspontot megbeszéljék. Turcsányi elnöke alatt, többek hozzászólása (Közeghy, Druga, Laucsik, Aigner, Hofer stb.) után elhatározottak, hogy 1. A fővárosi sajtó értesítve lesz, mely szerint az érsekújvári szabadelvű és független párti értelmiség a néppárttal szemben határozott frontra egyesült. (1) 2. Az ápr. 19. gyűlés ellen egy hétre egy monstre tiltakozó gyűlést tart egy ottani, mint a vidéki polgárság felvilágosítására. (?) 3. A néppárti gyűlésen való megjelenéstől nemcsak tartózkodik, hanem kiki tőle telhetőleg mindent elkövet környezetében annak ellensúlyozására. 4. Végül a rendszeres szervezkedésre és a fentiek végrehajtására egy öttagú bizottság: Druga József, Laucsik Máté, Közeghy Ferenc, Hofer Ferenc és Klein Jakab lett kiküldve.

A garamvölgyi vasut építési munkálatai serényen haladnak előre. A munkások rajai az egész vonalat megszállva tartják; itt a földmunkát végzik, amott a felépítményeken dolgoznak. Fejtik a követ, kockákat faragnak, ideiglenes hidakat vernek, kavicsbányákat bontanak. Májusban már a kavicsoláshoz fognak és pedig Léva és Garam-Berzence felől egyidejűleg, két vashíd szerkezete már készül a Schlick-féle vasgyárban s nemsokára a harmadikhoz is hozzá fognak. Ha csak valamely rendkívüli időjárás meg nem zavarja a munkálatokat, akkor a vasut már szeptember havában megnyílik.

Népmiszsió lesz még ez évben őszszel Kiszúca-Ujhelyen (Trencsénm.), legalább ennek megtartását Pósta János plébános úr április hó 21-én az összes filialisokból előtte tisztelgő küldöttség előtt ünnepélyesen megígérte. — Dicséret és elismerés legyen ezért a derek plébánosnak, aki hívei közönségének eme harmadszori megnyilatkozása előtt meghajolt. Ezen elhatározásban vajha többen követnek őt!

Gyógyszer epilepszia ellen. Nagy-Surányból írják, hogy ott Tóth Béla birtokos oly gyógyszert talált fel, melylyel egy-kétszeri beadás után az epilepsziát (eskor, nyavaltörés) gyökeresen kiirtja. Ez évi február hó 23-án Freiwirth Bernát komjáthi lakos Eduard nevű fiát, — Dutka Kornél nsurányi lakos András nevű fiát ez évi márc. 8-án — és legutóbb ez évi márc. hó 25-én Csvirik Mihály zs.-födemesi lakos Gáspár nevű csecsemőjét ezen nyavaltól teljesen megmentette, amit nevezett az illető szülők által kiállított községi bizonyítvánnyal igazolni tud. Tóth Béla úr titkos szerének elárúsíthatása végett a belügyminiszteriumnál lépéseket is tett, az ott elért eddigi eredménye az, hogy a szere teljesen ártalmatlannak konstatáltatott. — Kivánjuk, hogy Tóth Béla barátunk szere csakugyan hathatósan bizonyuljon.

Szemerád dr. Radossócon. Szemerád atyánkna egy becsületes nyitravárosi hajdu, kit

két év előtt egy nyitrai orvos betegeknek látogatása végett maga helyett ezekhez küldött. Most a radossói kerületben, mint lapunknak jelentik, dr. László (Epstein) Gyula, aki a helyett hogy maga összejárna a kerület községeit, szolgáját küldözgeti a községekbe, de csak a pénz felemelése végett. Az emberek azt mondják, hogy az orvos úr egész télen át alig kétszer látogatta meg a kerület egyes községeit.

Vizsgálat Szokolcán. Szokolcán, mint ismeretes, a múlt év november havában, mind az öt megyebizottsági tag a néppárt jelöltjeiből került ki. A választás ellen természetesen — már mint Nyitramegyében természetesen — vizsgálatot rendeltek el; a vizsgálat április hó 20., 21. és 22. én folyt le Rudnay Sándor elnöke alatt. Megidézettek a vizsgálatra úgy zsidók, mint a választásnál szereplő polgárok valamennyien. A néppártiak — írják lapunknak — a vizsgáló bíró azon kérdéseire, mért nem tartanak a liberálisokkal, kinek unszolására sorakoztak a néppárt zászlaja alá, mit prédikálnak a papok a templomban, mért nem vettek be zsidókat is a bizottsági tagok lajstromába? stb., azt felelték, hogy a papok a templomban hirdetik az Isten igéjét, a szabadelvűekkel azért nem tartanak, mert ezek olyan pártot protezsálnak, mely nyakukra nehéz jármot nyom, nem hogy igyekeznek őket attól megszabadítani és ez oknál fogva testestől-lelkestől ragaszkodnak ama párthoz, melynek neve a néppárt. Tudósítónk megjegyzi, hogy ha ilyen gyorsan megy a vizsgálat, mint eddig, biztos kijelentés van rá, miszerint a második évezred folyamán azt szerencsésen befejezik is. Ad multos annos!

Új társaskör Galgócon. Galgócon Tóth Lajos főszolgabíró és dr. Skarniczal Gyula ügyvéd közreműködése mellett új, ugynevezett „polgári kör“-t alakítottak. Folyó hó 19-én tartotta meg alakuló közgyűlését, a melyen az egyesület mintegy 130 tagja közül százan vettek részt, s melynek kiváló mozzanatát a tisztviselői kar megválasztása képezte. Elnökül Tóth Lajos főszolgabíró, alelnökül id. Skarniczal Gyula mérnök, igazgatóul Dölle Gyula polg. isk. igazgató, a jegyzői tisztségre szemerei Szemere Ödön posta és távirat-hivatali főnök s végre pénztárosnak Steiner Albert lett megválasztva. A megválasztott elnök tolmácsolta az egyesület célját, határozta meg az irányt és elveket, melyek szerint az egyesület vezetése alatt haladni fog. A beszéd után néhány, az alakulásra vonatkozó ügy letárgyalása után az alakuló gyűlés szétoszlott.

Megerősített alapszabályok. Az érsekújvári eszmadia-ipartársulatnak alapszabályai a kereskedelmi miniszteriumtól jóváhagyattak.

Nyugdíjas 48-as honvédek. A 48-as honvédek nyugdíjazó bizottság Fekete Ferenc magyar-soóki, Schréher József nyitrai és Budinszky János koloni lakost mint 1848/49. honvédek nyugdíjaztatta.

Az új vasuti menetrend, mely május hó 1-ével lép érvénybe, már megjelent. A nyitrai szárnyvonalon, kivéve, hogy meghosszabbított egész Privigyéig, valami nagyobb szabású változás nem történt. Mindazáltal figyelmeztetjük a Pontsházyakat, kik épp az utolsó percben szoktak az állomáson megjelenni, hogy a reggel lefelé induló vonat Nyitráról már 8 óra előtt megy el. Az apróbb eltérések a menetrendről lapunk más helyen találhatók. — Még csak azt említenek meg, hogy a fővonalon két-két új ugynevezett luxusvonatot létesítettek Bécs és Budapest között (286 kilométer), mely ez utat 3 óra és 50 perc alatt teszi meg; tehát a keleti „villámvonatot“ több mint 3/4 órával tulszárnyalja.

Közegészségügy. Nyitravármegyében a fertőző betegségek április hó első felében következő tüneteket mutatnak: Ronszoló toroklob 33, vörheny 117, kanyaró 280, himlő 1, hasi agy-máz 13, számarhurut 109 esetben. Járványbetegség Tarnakon fordult elő, még pedig kanyaró, hol 29 gyermek fekszik.

Sorozás Galgócon. A f. hó 18., 20. és 21-én megejtett rendez évi sorozásnak Galgócon a következő eredménye volt: Első korosztályban a 315 megjelent közül tényleges szolgálatra 104, póttartalékba 1; második korosztályban a 143 megjelent közül tényleges szolgálatra 19,

póttartalékba 1; harmadik korosztályban a 136 megjelent közül tényleges szolgálatra 56, póttartalékba 39; megjelent összesen 594; bevált 179; póttartalék 41. Hanyatlak a fiatalok.

Galgócon a veres kakas újra kísért. F. hó 20-án éjjeli 11 órakor az Uj-utcában tűz ütött ki. Két napra rá ismét Rét-utcában keletkezett tűz, melyet azonban csakhamar sikerült eloltani. — A múlt héten *Felső-Elefánton* is 3 ház esett a pusztító elem martalékául.

A milleniumi emlék-művecskék között a róm. kath. iskolák növendékei részére Bertalan Vince és Szokoly István kath. népnevelők által írt „Ezer év emléke“ ép most jelent meg Buzárovits esztergomi cég kiadásában. A művecske mindvégig erős katolikus szellemben van írva, s kimerítően felsorolja az ezer év eseményeit. A művecske csinos illusztrációkkal van ellátva. Kapható külön-külön magyar és tót nyelven. Ára a művecskének 100 drbonkint 7 frt, 50 drb 4 frt, s egy-egy példányé 10 kr.

Magyar Osztály-Sorsjáték. II. osztályu sorsjegyeknek a III. osztályra való megújítása naponkint, de legkésőbb május 2-ig eszközöltetik. A sorsjegyek megújítása sorsjegyeken jelzett elárúsítónál eszközöltetik és pedig a sorsjegy visszaszolgáltatása és a megújítási díj: 1 egész sorsjegyéért 20 frt, 1 fél 10 frt, 1 tized 2 frt és 1 huszad 1 frt befizetésével. Teljes sorsjegyeket (mind a három osztályra érvényes sorsjegyeket) nem kell megújítani és a III. osztály húzásán minden további nélkül résztvesznek. Hogy a sorsjegytulajdonosoknak épen a megújítási határrap lejártakor (május 2) való óriási tolongása elkerültesék, ajánlatosnak mutatkozik, miszerint mindenki igyekezzen a III. osztályu sorsjegyeknél minél előbb birtokába jutni.

Gabonaárak április hó 24-én a nyitrai piacon, métermázsánként: Buza 6:20—6:50 frt, rozs 6:00—6:20 frt, árpa 4:50—5:50 frt, kukorica 4:20—4:30 frt, bab 6:20—6:50 frt, krumpli 1:30—1:50 frt. Bükköny 4:00—4:20 frt. Lenese 7:80—8:00 frt. Zab 6:00—6:20 frt.

Közgazdaság.

Lóvásár Érsekújvárott. A május hó 3. és 4-én Érsekújvárott megtartandó XIV. nemzetközi nagy lóvásár igen élénknek ígérkezik, a mint a jelek mutatják, nagyon célszerű volt azt a budapesti használati lókiállítás kombinációba hozni.

Gazdasági tanfolyam. A kik a folyó évi november hó 1-től a jövő évi február hó végéig vagyis 4 hónapig tartó nyitrai téli gazdasági tanfolyamon részt venni akarnak, jelentkezzenek május hó 15-ig a nyitramegyei gazdasági egyesület titkári hivatalánál. Csak is földművelés gazdák fiai vétetnek fel, kik eddig is földműveléssel foglalkoztak. Felkéretnek továbbá olyan gazdasági cselédek, kiket a birtokosok hasznos gazdasági ismeretek megszerzésére végett ide küldenek. Lakásért, ellátásért havonként összesen 10 frt fizetendő, semmi más kiadás nincs. A tanítás díjmentes. Felvétetnek nem magyarajku növendékek is s ezek kiképzésére is a legnagyobb gond fordítatik.

A nagytapolcsányi járásban f. é. I. negyedben közfogyasztásra levágatott: bika 63 drb, ökör 52 drb, tehén 71 drb, növendék 75 drb, borjú 160 drb, juh 85, sertés 205 drb.

Kenyér és hus ára É.-ujváriban. Érsekújvári járásban 1896. I. negyedben divott átlagos hús és kenyér-árakról, és pedig: marhahús 1 klo. 47 kr, borjúhús 1 klo. 58 kr, juhhús 39 kr, sertéshús 54 kr, kenyér 1 klo. 10 kr.

Megszűnt sertésvész. Nyitramegyében a következő községekben szűnt meg és a zárlat feloldatott; és pedig: Komjáth, Felső-Szöllős, Zsitva-Födemes, Csornok, Nagy-Bodok, Csermend, Falkas-Dovorán, Ludány és Vámos-Ujfalun.

A „Hungária“ műtrágya, kénsav és vegyi ipar részvénytársaság jelentése, Budapest. A tavaszi trágyázásra szánt szuperfoszfátokra és keverék trágyákra vonatkozó rendelkezések természetesen már csak nagyon csekély számmal és szórványosan érkeznek be és csupán a kizárólag fejtrágyázásra használt chilisáletrom képezi gyakrabban a vétel tárgyát. Meglehető

élenk érdeklődés nyilvánul azonban a fogyasztók és a kereskedők részéről az őszi kötések iránt, mindazonáltal csak kevés üzlet jött eddig teljesen létre, amennyiben a termelők még mindig tartózkodó álláspontot foglalnak el és nem hajlandók a mostani árakon veszteséggel eladni. A gyárak is biztosan számítanak azon körülményre, hogy az eddig előfordult csekély számú eladásoknál elért magasabb árak nemsokára általánossá válnak.

Jegyzéseink a következők:

Kettős szuperfoszfát 40% 15-00—16-00 forint. Prima szuperfoszfát 16—18% 4-25—4-80 frt. valódi ind párolt csontliszt 4 $\frac{1}{2}$ +25% 6-40—6-70 frt. Thomas-salak 18—20% = 3-25—3-50 frt. Thomas-salak 22—25% = 3-45—3-70 frt. Káli-trágya 20—22% = 2-75—3-00 Ammoniak-szuperfoszfát 10—12%+3—5% = 5-20—6-10 frt. Kénsavas-káli 90—95% = 9-40—9-90 frt. Chilisáletrom 11-70—12-25 frt. 100 kgonként zsákkal együtt elegysúly tisztasúly gyanánt az egyes állomások távolsága szerint. — Vasgálic Ia = 3-40—3-75 frt. Ugyanaz II a = 3-00—3-25 frt. Rézgálic = 2-00—2-50 frt. 100 kgonként 250 kgos hordókban ab Budapest.

Ügynökök!

Vidéken lakó tisztességes egyének, kik a gazdasági gépszakmában jártassággal bírnak, és hason minőségben már működtek, magas jutaléktelek és előnyös feltételek mellett nyernek állandó alkalmazást **Reissenzahn Ant.** gazdasági gépgyár, vas és fémöntőben, Budapest, Eötvös-utca 38. sz.

VASUTI MENETREND

Oda Tót-Megyer—Nagy-Bélicz—Privigye-Bajmóc. Vissza

Érvényes május hótól.

V.-v.	Sz.-v.	Sz.-v.	Sz.-v.	Sz.-v.	Sz.-v.	Sz.-v.	V.-v.	V.-v.
11-00	7-30	9-15	2-20	2-20	ind.	Budapest ny. p. u.	érk.	1-50
11-00	9-05	9-35	4-00	4-00	érk.	Bécs Stb.	érk.	12-45
1-27	10-27	11-58	5-22	5-22	érk.	Pozsony	érk.	11-22
7-56		5-40	2-45	2-45	érk.	Zsolna	érk.	2-12
12-28		11-07	5-44	5-44	érk.	Galgóc-Lipótvár	érk.	11-06
5-00	11-50	4-50	7-25	7-25	érk.	Tót-Megyer	érk.	9-30
5-13	12-01	5-01	7-36	7-36	érk.	Annamajor	érk.	9-20
5-25	12-12	5-12	7-47	7-47	érk.	Nagy-Surány	érk.	9-10
5-31	12-17	5-17	7-51	7-51	ind.	Nagy-Surány	érk.	9-05
5-45	12-29	5-29	8-03	8-03	érk.	Ondróhó	érk.	8-54
5-59	12-40	5-39	8-14	8-14	érk.	Komjáth	érk.	8-44
6-38	1-12	6-11	8-47	8-47	érk.	Ivánka	érk.	8-16
6-58	1-29	6-28	9-04	9-04	érk.	Nyitra	érk.	7-58
7-10	1-35	6-32			érk.	Sarluska-Üzbégh	érk.	7-55
7-39	1-57	6-53			érk.	Vicsap-Apáti	érk.	7-35
8-02	2-15	7-11			érk.	Szomorfalú	érk.	7-14
8-12	2-23	7-19			érk.	Ludány	érk.	7-08
8-42	2-45	7-41			érk.	Nagy-Tapolcsány	érk.	6-47
9-19	3-09	8-04			érk.	Bossány	érk.	6-29
9-41	3-27	8-21			érk.	Nyitra-Zsámbokrét	érk.	6-09
10-03	3-45	8-38			érk.	Kis-Bélic	érk.	5-53
10-13	3-54	8-47			érk.	Nagy-Bélic	érk.	5-44
10-17	3-58	8-51			érk.	Simony	érk.	5-40
11-00	4-04	8-56			érk.	Nagy-Ugróc	érk.	5-35
11-14	4-15	9-07			érk.	Oszlány	érk.	5-26
11-33	4-24	9-15			érk.	Nyitra-szeg	érk.	5-19
11-48	4-35	9-26			érk.	Nemes-Kosztolány	érk.	5-07
12-00	4-44	9-35			érk.	Nyitra-Novák	érk.	4-59
12-23	5-03	9-54			érk.	Koós	érk.	4-48
12-42	5-16	10-07			érk.	Privigye-Bajmóc	érk.	4-30
12-58	5-29	10-20			érk.		érk.	4-17
1-13	5-41	10-32			érk.		érk.	4-05

Nyitrai Népbank zálogkölsön-osztálya.

ZÁLOG-ÁRVERÉS

1896. ÉVI MÁJUS HÓ 12-ÉN.

Mindazon ékszerek és zálogtárgyak, melyek 1895-ik évi december hó végeig ki nem váltattak vagy át nem irattak.

f. é. május hó 12-én délután 2—4 óráig

a Nyitrai Népbank termében tartandó nyilvános árverésen eladni fognak.

Fizetési halasztások csak 10% lefizetése mellett történhetnek.

Hogy az árverés napján minden zavarnak eleje vétessék, megjegyzendő, hogy azon zálogtárgyakat, melyeknek határideje már lejárt és az árverezésre kiszemeltettek, sem kiváltani, sem átírni nem lehet.

Nyitrán, 1896. április 16-án.

Az igazgatóság.

Nyitrai légszeszvilágítási részvénytársaság.

Meghívó.

Van szerencsénk a „Nyitrai légszeszvilágítási részvénytársaság” t. részvényeseit a folyó évi május hó 10-én délelőtt 10 órakor a „Nyitrai Iparbank” helyiségeiben tartandó

VI. rendes közgyűlésre

tisztelettel meghívni.

Tárgysorozat:

1. Az igazgatóság és felügyelő bizottság évi jelentései.
2. A tiszta jövedelem hovatartozása iránti határozathozatal.
3. Az igazgatóság és felügyelő bizottság részére a felmentvény megadása.
4. Ot igazgatósági tag választása három évre. (A kilépett tagok újból megválaszthatók.)
5. A felügyelő bizottság választása egy évre.
6. Az alapszabályok 17. §-a értelmében netalán beérkező indítványok.

(Azon t. részvényesek, kik szavazati jogukat gyakorolni kívánják, felkértnék, hogy részvényeiket a szelvényekkel együtt a közgyűlést megelőzőleg 3 nappal az „Iparbanknál” letétmenyessék. Az igazgatóság és felügyelő bizottság jelentése, valamint az elmúlt üzleti évi zárszámadások a közgyűlést megelőzőleg 8 nappal az „Iparbank” irodájában minden beiktatott részvényes által betekinthetők, illetve nyomtatásban átvehetők.)

Nyitrán, 1896. ápril hó 24-én.

Az igazgatóság.

Meghívás.

A NYITRA-ZSÁMBOKRÉTHI TAKARÉKPÉNZTÁR

1896. évi május hó 21-én

illetőleg az alapszabályok értelmében 1896. évi június hó 1-én reggeli 10 órakor saját helyiségében

RENDKIVÜLI KÖZGYŰLÉST

tart, melyre a t. c. részvényes urak tisztelettel meghivatnak.

Tanácskozás tárgyai:

1. Igazgatósági indítvány a jelenlegi részvénytőkének újabb 500 drb részvény kibocsátásával 100,000 fra való felemelése iránt.
2. Esetleges indítványok.

Figyelmeztetés.

Az alapszabályok 14. §-a értelmében tisztelettel értesítetnek a t. c. részvényesek, miszerint azok, kik a közgyűlésen szavazati joggal élni akarnak, avagy pedig a tanácskozásba befolyani óhajtanak, kötelesek részvényeiket a közgyűlést megelőzőleg 8 nappal elismerevény mellett az intézeti vezető igazgatónál letenni.

Nyitra-Zsámbokrét, 1896. évi április hó 14-én.

Az igazgatóság.

Hungária-petróleum

tiszta, világos fényű, szagtalan, nem robban fel,

bármily lámpában használható

és bármily tetszés szerinti kánnal alkalmazható.

Megszerezhető Nyitrán minden kereskedésben.

Utolsó főhuzás.

Magyar

osztály sorsjáték.

Legnagyobb nyeremény a legkedvezőbb esetben

1 Millio Korona.

Huzás naponta

1896 Majus 12-től 28-ig.

Nyeremény jutalomdij	korona	=	korona
1 jutalomdij	600 000	=	600 000
1 „	400 000	=	400 000
1 „	300 000	=	300 000
1 „	200 000	=	200 000
1 „	100 000	=	100 000
2 „	40 000	=	80 000
2 „	20 000	=	40 000
5 „	10 000	=	50 000
10 „	8 000	=	80 000
34 „	6 000	=	204 000
100 „	2 000	=	200 000
200 „	1 000	=	200 000
2 650 „	200	=	530 000
22 000 „	150	=	3 300 000
25 007 nyeremények és 1 jutalom		=	6 284 000

Ezen 57 nyeremény közül az utolsó 57-ig kihuzott kapja a 600 000 korona jutalomdiját.

III. osztályu vételsorsjegyek árai:

$\frac{1}{1}$	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{10}$	$\frac{1}{20}$
60.—	30.—	6.—	3.— forint

Ezen eredeti sorsjegy áron kívül ajánlott levél portója és nyeremény jegyzékért 25 Kr. melléklendő.

Sorsjegyeket ajánl és szétküld az összegnek postautalványon való előzetes beküldése mellett vagy utánvétellel.

Heintze Károly

Budapest, Szervita-tér 3.

Sürgöny czim: **Lottoheintze Budapest.**

II. osztályu sorsjegyeknek a III. osztályra való megújítása a II. osztályu sorsjegy visszaadása és a megújítási díj befizetésével és pedig:

$\frac{1}{1}$	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{10}$	$\frac{1}{20}$	sorsjegy
20.—	10.—	2.—	1.—	forint

legkésőbbben május 2-ig eszközendő.

Nyertes sorsjegyeket minden magasságban beváltak.

HIRDETMÉNYEK

a „Nyitramegyei Szemle“

részére jutányos áron felvételnek a kiadóhivatalban.

Értesítés.

Van szerencsém a n. é közönség becses tudomására hozni, hogy a pogrányi határban lévő Rogge-féle birtokot megvettem és a

mészégetőt

üzembe hoztam.

A pogrányi mésznek köztudomáslag messze vidéken nincsen párja, fehér és zsiros.

Mészet úgy Nyitrára, mint vidékre is szállítok saját alkalmatosságomon, vagy pedig vasuton.

Nyitrán, 1896. évi április hó 10-én.

Mély tisztelettel

3-3.

Engel Samu,

Fa-piac 1. sz.

műtrágyával

2-SZERES és 3-SZOROS termések

csakis mesterségesen szárított

Herényi Gotthard Sándor és Rovara Frigyes műtét érdeklődőknek ingyen és bérmentve küldjük meg.

Hungária

műtrágya, kénsav és vegyi ipar részvénytársaság Budapest.

Érhetőlk el.